

Életképek Mauritiusról, tengerparti tűnődések...

2006 januárjában utaztunk feleségemmel Mauritiusra. A helyi idegenvezetőtől tudtuk meg, hogy egy évvel korábban egykori évfolyamtársam, dr. Hidasi Gyula, a budapesti Gyermekfogászati Klinika tanára a szigeten hunyt el. Közkedvelt és általam nagyon tisztelt kollégám, amúgy kitűnő focista és teniszező, súlyos betegem érkezett ide, utolsó emlékezetes utazás reményében. A hosszú repülőút nagyon megviselte, három napig még élvezte a hűs tengeri klímát, de ezután a helyi magánkórházba kellett szállítani, ahol indiai orvosok és ápolók nagyon gondosan kezelték. Némi javulás után mégis meghalt, szeretett felesége végig vele volt. Az ő emlékének ajánlom gondolataimat és a szigeten átélt élményeimemet.

A pálmafák száradó ágait már levágták a korán kelő kertészek, a tengerparti homokot már el-sepregették és megtisztították a dagály hordalékaitól. A sekélyvízi halászok hosszú rudakkal tologatják csónakjaikat a korallzátonyon belül, és kiteszik ládaszerű, ravaszul font languszt-

csapdáikat. Egy-két fiatal horgász farmernadrágban és trikóban áll az alacsony vízben, várva a kapást.

Néhány kóbor kutya bóklászik az ötcsillagos szálloda parkjában, de a fehér ruhás, tányérsapkás biztonsági őrök megjelenése elriasztja őket. A „La FAYA” part menti étteremben játszani kezd az angol gitáros, aki ma éppen az „Old Mac Donald has a farm” című dalra tanítgat egy bémészködő német kislányt. A poolbárban Deesant – hindiül Jópajtás –, a mixer és Sahil – Korallzátony – kirakja a trópusi koktélok alapanyagait, a rumot, a gyümölcsleveket és a grenadint. Minet – Cicus –, a strand animátora előkészíti a fürdőlepedőket, és vendégeket toboroz az ebéd utáni vízi tornához.

Friss törülközőmön ülök a vízparton a nád-
tetős napernyő alatt, és próbálom megfogalmazni mindazt, amit a sziget történetéről megtudtam, az idegenvezetőtől és a helyi lakosoktól hallottam, és amit láttam...

A 22. szélességi fokon kb. 800 km-re Madagaszkártól az Indiai-óceánban találjuk ezt az 1865 négyzetkilométeres álomszigetet. 10 millió évvel ezelőtt egy víz alatti vulkánkitörés eredményeképpen alakult ki. Változatos felszíne ma is őrzi ennek nyomát. A sziget körül szinte egybefüggő korallzátony található, kevés kikötési lehetőséggel.

Először arabok, majd 1510-ben portugál hajósok látogatták. 1598-ban hollandok érkeztek a szigetre, akik a cukornádtermelést is meghonosították a Madagaszkárról és Afrikából behurcolt rabszolgák segítségével. Igazán először 1935-ben a francia Mahe de Labourdonnais látott fantáziát abban, hogy civilizált települést te-

remtsen, fővárost alapított, utakat épített, megnyitotta az első cukormalmot, sőt a világon először botanikus kertet is létesített.

Később, a XIX. században az Indiával kereskedő angoloké lett a sziget, de a francia cukorbárók telepeit nem „államosították”, így a béke megmaradt. A függetlenséget 1968-ban nyerte el a Brit Nemzetközösségen belül, és 1992. március 12-től parlamentáris köztársasággá vált. A vezetők között több az indiai származású politikus, a nemzet atyjának nevezett Sir Seewoosagar Ramgoolam is indiai családból származott, nevéhez fűződik a függetlenség kivívása. A 750 000 indiai, 300 000 kreol mellett a 30 000-es kínai populáció is jelentős, ők főleg a kereskedelemben és a textilipar területén tevékenykednek. A magyarok az 1980-as évek közepén útkorszerűsítési tendert nyertek el, és a mai, jól aszfaltozott utak, valamint a jelenleg is folyó útépitések az ő munkájukat dicsérik. A cukornád-felhasználás ma már nem a fő nemzeti bevételi forrás, tekintve, hogy a jobban gépesített dél-afrikai cukornádtermeléssel szemben nem elég versenyképes (a szigeten szétszóródott vulkáni kövek miatt csak a nehéz kézi aratás lehetséges).

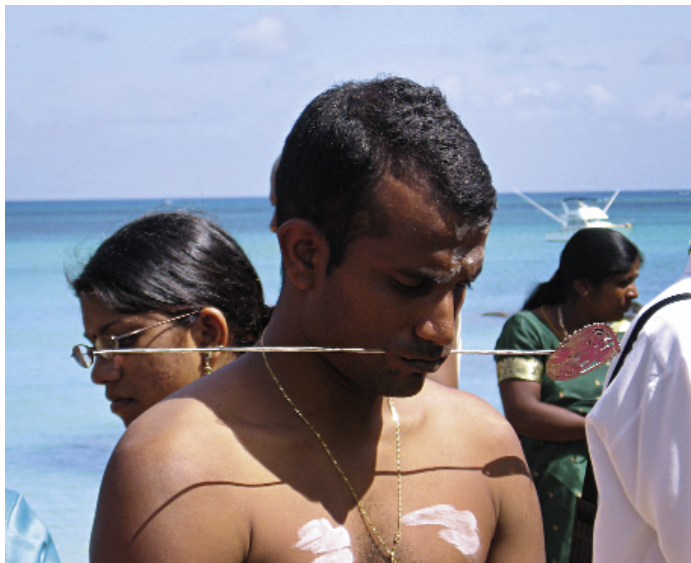
Szerencsére a turizmus fellendülőben van, a kormányzat minden erőfeszítést megtesz, hogy ezzel munkalehetőséget biztosítson a lakosoknak. A sziget északnyugati részén a legkedvezőbb a klíma, itt épült a legtöbb luxusszálló. A novembertől áprilisig tartó nyári időben 25–33 fok közötti a levegő hőmérséklete, és 27–29 fokos a tengervíz. Az állandó széljárás, a gyakori, rövid, trópusi esők enyhítik a forróságot. A korallzátony védelme kedvez a partmenti vízi sportoknak (evezés, szörf, vitorlázás, vízisí). A zátonyon kívül a nyílt tenger a sporthorgászok paradicsoma, itt rendezik a „Kék marlin” versenyt. Ennek a halnak a kifogása minden mélytengeri sporthorgász álma. A sziget történelmében vannak sötét foltok, például amikor a rabszolgák teljes felszabadítását hírül akarták vinni a sziget déli részén lévő dombokra menekült rabszolgáknak, azok félreértve a közeledő katonák szándékát csoportos öngyilkossággént a mélybe vetették magukat. Ezt a helyet azóta a Bánat hegyének nevezik, de ezenkívül alig találunk a sziget történelmében szomorú eseményeket. Egyedül talán a kb. 10 évenként előforduló ciklonok okoznak nagy pusztítást a szigeten, de a gondos előrejelzés és

az óvintézkedések minimálisra csökkentették az emberi veszteségeket.

A szigetet Darwin, Mark Twain és sok más utazó az utolsó Paradicsomnak tekintette, és ezzel a mai turista is egyetért. A nagy sorsfordító politikai mozgásoktól, terrorizmustól, vallási fanatizmustól távol van a sziget, itt még a hinduk és tamilok is békében élnek egymással. A *National Geographic* 1993-as száma szerint a muszlimok megünneplik a hindu Divalit, a hinduk a muszlim Id al-Fitrt, és mindenki megünnepeli a karácsonyt.

Ottlétem alatt két jelentős vallási ünnepnek lehettem fotósa. A Thai Poosam Cavadee 2006-ban február 11-én volt. Ez a tamilok legnagyobb ünnepe, amit Murugának, Shiva egyik fiának tiszteletére tartanak. 10 napos böjt után a résztvevők a sziget különböző pontjain, a közeli folyóban vagy a tengerben rituális fürdőt vesznek, és készülnek az ünnepre. Minden tamil család elkészítette a cavadeet, ami egy virágokkal és gyümölcsökkel feldíszített bambusz-„oltár”, középen Muruga isten képével. Ezt a súlyos házi oltárt kell vállon cipelni. Aki a cavadee hordozója a családból, egy karkötőt visel, melynek „kamgaram” a neve. Ez a böjt és a fegyelem jelképe. A böjt alatt a hívó egyszer eszik naponta vegetáriánus ételleket, nem fogyaszt alkoholos italokat, nem dohányzik, és teljes szexuális absztinenciát fogad. Csupasz földön alszik, a reggeli meditáció és a csoportos ima a templomban spirituális felkészülést jelent a megpróbáltatásokra. A cavadee tetején Muruga

dárdája az ég felé mutatva a Shivához tartozást szimbolizálja. A dárda vagy Vel jelenti a győzelmet a gonosz felett és a minden emberben lévő belső zűrzavartól és rendetlenségtől való megtisztulást. Muruga lándzsájának szimbolikus hasonmásával mint sok kis akupunktúrás tűvel szúrják tele magukat a résztvevők, főleg fiatal férfiak. Többen arcukat és nyelvüket is át-döfik hosszabb ezüsttűvel. Ezt a procedúrát a cavadee helyszínén egy lepel alatt szakavatott kezek segítik. Hitük szerint a rossz szellem ilyenkor távozik a testből, a hosszú böjt utáni eksztatikus állapot miatt a szúrás okozta fájdalmat nem érzik, és a sebek ritkán véreznek. A nők egy része szája elé fuksziavörös kendőt köt, mellyel a némaság és a böjt fogadalmát erősítik. Ez a „Mownam”, és hiszik, hogy ez fokozza az elmélyülést Muruga isten imáadásában. A zarándoklat a folyótól a templomig több kilométer hosszú, melyet a kísérők imája és éneke segít. A cavadee súlya és a forró homok vagy aszfalt a mezítlábas zarándokok útját nehezíti, a nők fejükön rézedényben frissen fejt tejet visznek, mellyel a templomban lévő istenszobrot kívánják megöntözni, és a maradékot mint szent italt közösen elfogyasztani. Bízunk abban, hogy a hosszú úton a tej nem savanyodik meg, mert ez esetben istenük nem fogadja el az áldozatukat. Egybehangzóan állítják, hogy minden résztvevő megerősödött hittel, tisztább látással, gazdagabb érzésekkel éli tovább életét a szertartás után. Az áldozatvállalók megbecsülése a közösségen belül megerősödik.

A sziget lakosságának nagyobbik része hindu vallású, ezt az udvarokban lévő házi oltárok is

jelzik. Az oltár mellett két kis piros zászlócskán a szent OM felirat látható, ez minden mantra és imaszöveg alapja. Az O előtt a 3-as számjel a teremtő, fenntartó és pusztító isten hármasságára utal, az O pedig az istennel való egyesülést jelenti. Maha Shivaratree, a hinduk ünnepe, szintén februárban van. A sziget déli részén lévő szent tóhoz – Grand Bassin – zarándokolnak el, néhány napos gyaloglást is vállalva. A tóhoz vezető út bejáratánál óriási Shivaszobor készült el az ünnepre. Fehérbe öltözött fiatalok és öregek sokasága gyűlt össze a tó partján áldozatot bemutatni. Kis tálkáikból öntözték magukat és a tó partján lévő istenszobrokat. Hanumant, a majomistent, Gangát, a folyó istenét és a Lin-

gamot, a termékenységi, fallikus szobrot, mely a teremtő istent és a férfierőt jelképezi, virágokkal, gyümölcsökkel és szent vízzel árasztják el. Hisznek abban, hogy a tó kapcsolatban van a Gangesz vizével, ennek megerősítésére sok vizet hoztak Indiából a szent folyóból. A központi épületben folyó szertartásról a helyi tévé közvetített, a papok középen a földön ülve füstölők között mondták a szent szövegeket. A hívők körben székeken ülve hallgatták. A szentélybe is bemehettünk cipőnket levéve. Mindenki piros jelet kapott a homlokára – a tikkát –, ami Shiva harmadik szemét jelképezi. Az idő kellemes volt, előtte eső enyhítette a meleget, így különösen csodálatos látványt nyújtott a barátságos, szép arcú, tiszta tekintetű emberek sokasága.

A szigeten az iskolás gyerekek egyenruhát hordanak, a rendőrök nem viselnek fegyvert, a csekély és nem súlyos bűnözés mellett a mérsékelt kábítószer-kereskedelemre figyelnek leg-

inkább. A hivatalos nyelv az angol, de az iskolában a francia is kötelező. Beszélnek még a kreol és a hindi nyelvjárásokat is. A tengerparti árus kedvesen kínálja portékáját, de sosem erőszakos. Igen demokratikus intézkedés, hogy a tengerpart a szállodák előtt is mindenki számára

látogatható. A lakosság európai értelemben szegény, barátságos, de nem megalázkodó. A vidéki házak nagyon igénytelenek, befejezetlen hatást keltenek, kertkultúra nincs, sok esetben egyszerű hullámos bádoglemez a kerítés. A látszólagos igénytelenség mellett mély belső egyensúly, az őstől örökölt erős hit, sorsuk elfogadása teszi őket gazdaggá. A régi keleti tanítók örökül hagyták, hogy az ember földi tetteinek értéke – bármit tesz is életében – csak egyetlen mértékkel mérhető. Ez pedig a méltóság. A szigetlakók tisztelgetet ébresztő magatartásában

ezt a méltóságot jobban érezzük, mint sok jó módú turista viselkedésében.

DR. VÉGH TIBOR

(fogorvos, szájsebész, Budapest)

Velünk magasra juthat

**Grafikai tervezés • Arculattervezés •
Szóróanyagok • Csomagolási- és
doboztervek • Nyomdai kivitelezés •
Könyvek, folyóiratok sajtó alá rendezése**

**Negyedévente megjelentetjük a LUPE
Magazin tájékoztató szakkiadványt**

LUPE KIADÓ ÉS GRAFIKAI STUDIÓ
1051 Budapest, Hercegprímás utca 10.
Telefon/fax: 06-1/331-1107
e-mail: lupe@lupe.hu
internet: www.lupe.hu

